

повищенням кваліфікації професорсько-преподавального складу, якості освіти. Якісний професорсько-преподавально склад університету забезпечує якісну розробку нових навчальних планів, курсів, програм, дозволяє переглянути наявні навчально-методичні матеріали і привести їх у відповідність до західноєвропейських стандартів, розробити новітні навчально-методичні посібники, розвивати наукові школи світового рівня, здійснювати в повній кількості якісну перепідготовку викладачів. Висококваліфіковані фахівці університету відкривають широкі, результативні і перспективні міжнародні співпраці і забезпечують модернізацію української вищої освіти. Інноваційний підхід до вирішення кадрових питань дозволяє уникнути непорозумінь з західноєвропейськими партнерами, ефективно і по призначенню використовувати технічну допомогу.

Ключові слова: кадрове забезпечення вузів, якість освіти, міжнародні співпраці, вища освіта, міжнародні університети, програми співпраці, академічна мобільність, інтеграція, європейське і світове освітнє середовище, конкурентоспроможність.

T. Antonyuk, Applicant for Doctor of History Degree
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

HUMAN RESOURCES POTENTIAL OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT IN CONTEXT OF INTEGRATION WITH LEADING FOREIGN UNIVERSITIES (BASED ON THE EXAMPLE OF TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV)

International cooperation and integration processes in the field of higher education is an important principle of Bologna agreements as they really encourage the increase of teachers' and students' mobility, students' independence and the level of their self-organization. The success of international cooperation of Ukrainian higher educational establishments depends on the staffing of scientific institution. The example of Taras Shevchenko National University of Kyiv in sphere of international cooperation shows that especially completing university staff with professional and competent employees can provide the real integration of the university with foreign higher educational establishments, constant aspiration to work on the improvement of proficiency of university staff as well as the quality of education. Quality university staff provides qualitative development of curricula, courses, programs; helps to review existing teaching materials and bring them in line with Western European standards; work out newest educational course books; develop scientific schools of world level; implement complete quality retraining of teachers. Professional university staff ensures wide, successful and promising international cooperation and provides the upgrading of Ukrainian higher education. Innovative approach to the solution of human resources issues helps to avoid misunderstanding with Western European partners, to use technical support effectively and purposefully.

Key words: staffing of higher educational establishments, quality of education, international cooperation, higher education, foreign universities, cooperation programs, academic mobility, integration, European and world educational environment, competitiveness.

УДК 94(420) "19"

Р. Ганця, асп.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ СПІВДРУЖНОСТІ У ВИКЛАДІ АЛЬФРЕДА ЦІММЕРНА

Вперше у вітчизняній історіографії здійснено спробу висвітлити наукову спадщину британського гуманітарія, історика сучасності та інтернаціоналіста А. Ціммерна. Було підсумовано, що поєднання елементів еллінізму та християнської етики у історіописанні А. Ціммерна сприяло висвітленню сучасної світової історії із позицій ліберального інтернаціоналізму.

Ключові слова: А. Ціммерн, сучасна історія, світова співдружність.

Розглядати наукову спадщину історика сучасності, першого голови кафедри Міжнародних відносин в університетах Оксфорду та Аберсвіту і співзасновника ЮНЕСКО, А. Ціммерна, як приклад ліберального ідеалізму, потрібно із багатьох причин. Як відзначив Х. Булл, праця А. Ціммерна "Ліга Націй та управління права", опублікована у 1936 р., є "можливо... найбільш відточеною працею "ідеалістичних" письменників" на протязі міжвоєнного періоду [2, с. 34]. Це доповнюється згадками А. Тойнбі, який вважав А. Ціммерна "лібералом до мозку кісток" [1, с. 334]. М. Гріффітс вважає, що "Ціммерн був частково відповідальний за гірку репутацію ранньої генерації мислителів над проблемами міжнародних відносин", яких згодом було названо утопістами [5, с. 100]. На думку іншого дослідника Дж. Марквелла, наукова спадщина цього британського мислителя над проблемами сучасності на протязі міжвоєнного періоду вражала сучасників, однак не по праву була забута внаслідок критики з боку представників школи "політичного реалізму" [6, с. 279].

Як бачимо, в історіографії є неоднозначними погляди дослідників на наукову спадщину А. Ціммерна. До того ж фокусування уваги на персоні цього вченого в контексті становлення теорії міжнародних відносин не дає можливості розглянути концептуальні засади його історіографії та історіософії, адже А. Ціммерн у першу чергу був істориком. Зважаючи на це, завданням даної наукової розвідки є шляхом аналізу наукових доробків А. Ціммерна, встановити, яким чином цей ліберальний

інтернаціоналіст конституював сучасну історію у історію світової співдружності.

А. Ціммерн народився у 1879 р. у родині німецького єврея, який емігрував до Британії, де зайнявся адвокатською практикою. Як згодом згадував А. Тойнбі, "історичні горизонти А. Ціммерна були широкими не лише завдяки його особистій допитливості, але і у зв'язку із незвичайною історією його сім'ї" [1, с. 333]. Зважаючи на те, що його мати сповідувала протестантизм, А. Ціммерн зростав у атмосфері релігійної та національної толерантності, тому для Д. Марквелла "не є дивним його інтерес до міжнародних справ, особливо до національних проблем, та його ліберальні переконання" [6, с. 279]. Після закінчення елітної школи у Вінчестері, у якій через 10 років навчався інший історик А. Тойнбі, хлопець поступив до Нью Коледж (Оксфорд), де він отримав класичну освіту, спеціалізуючись на античній історії. В університеті, разом із Г. Мурреєм, у майбутньому його колегою, він познайомився із ідеями ліберально-ідеалістичних філософів Т. Гріна та Б. Босанкетта, а також захопився пропагандою християнських цінностей. По закінченні цього навчального закладу юний науковець отримав курс лекцій із історії античної Греції, які були високо оцінені студентською аудиторією. Із цього приводу А. Тойнбі писав, що у викладі А. Ціммерна історія древніх греків, "їхні думки, ідеали, успіхи, невдачі, їхня доля набувала для нас... майже практичне значення".

У той же час, А. Ціммерн намагався постійно пов'язати античну історію із історією сучасності. Той же

А. Тойнбі писав, що "Ціммерн умів досягти цього, перекидаючи будь-яку кількість мостів через ріку часу між сучасною історією та давньою. Очевидно, його (А. Ціммерна) інтерес до Греко-Римського світу, такий же глибокий, як і мій, не виключав одночасного інтересу до теперішнього світу" [1, с.332]. Як відзначає П. Річ, роздуми А. Ціммерна над історією сучасності значною мірою випливали із інтелектуальної спадщини ліберального ідеалізму, характерного для британського академічного загалу кінця XIX ст. Загалом, А. Ціммерн на ранньому етапі значною мірою цікавився питаннями соціальної еволюції у її етичному вимірі. У листі до іншого ліберального ідеаліста Дж. Мюррея А. Ціммерн писав, що таке розуміння еволюції може служити "чимось на кшталт нитки Аріадни, яка веде думки дослідника усіма шаблями історії" [8, с.121].

Як і цілу плеяду ліберально-ідеалістичних істориків сучасності, на початку міжвоєнного періоду А. Ціммерна значною мірою цікавили проблеми післявоєнного устрою і формування єдиного координаційного центру. Цей мислитель піддав критиці найбільш наївні аспекти післявоєнного ліберального ідеалізму у праці "Європа, що видужає" (1922). Цей лібералізм, як він зазначав, "здавався занадто абстрактним і виключно англосаксонського характеру" в устах таких політиків, як Г. Асквіт та В. Вільсон [12, с.49].

Що стосується поглядів А. Ціммерна на Лігу Націй та її роль в історії, то вони були менш оптимістичними, ніж у інших ідеалістів. Значну увагу він приділяє критиці цієї організації [18, с.277-310]. На його погляд, значною вадю цієї організації була відсутність налагодження діалогу між великими державами по сценарію XIX ст. На протязі 30-х років цей науковець ще більше розчарувався у здатності цієї організації вирішувати міждержавні конфлікти. У праці "Співдружність та система колективної безпеки" (1934 р.) британський історик писав, що Маньчжурська криза у 1931 р. переконливо йому засвідчила, що Ліга Націй "досі залишалася вільним масонством великих держав" [15, с.4].

Вже на початку 20-их років він відкинув переконання про те, що Ліга Націй може бути єдиним вирішенням міжнародного конфлікту. У іншому випадку британський ліберальний інтернаціоналіст відзначав, що пропозиції щодо створення уніфікованої правової системи на світовому рівні з метою збереження миру були "не лише примітивні, але... гротескні та смішліві" [19,с.20]. Цей британський історик відзначав, що "те, чим є Ліга на даний момент, визначається бажанням зі сторони впливових держав співпрацювати одна з одною... Тому "Ліга", від якої усі очікували дива, є у політичному відношенні недієвою" [18, с.282]. Єдиною причиною падіння Ліги Націй для цього вченого було те, що серед її членів "лише невелика частина були конституційні демократи" [19, с.31].

Говорячи про демократичні режими, А. Ціммерн відзначає, що вони "сьогодні живуть поряд із іншими націями чи правителями націй, чиї ідеї належать не XX століттю, а допотопній епосі..." [19, с.71]. Для А. Ціммерна різниця між вільними та авторитарними державами полягає у тому, що демократичний соціальний устрій створює небажання йти до війни тільки тому, що люди, зацікавленістю яких є контроль над урядом, володіють майном, яке не можна нажити війною [19, с.44-45, 50-52]. Авторитарні держави були спроможними боротися за владу заради власної вигоди, включаючи воєнні засоби, тільки тому, що вони можуть примусити своїх громадян робити необхідні пожертвування у сфері багатства.

Він бачив міждержавну систему на даному етапі історії, як таку, що розділена між демократичними "дер-

жавами добробуту" ("welfare states") та агресивними, недемократичними "силовими державами" ("power states") [19, с. 54 – 55]. Під останніми британський історик сучасності розумів Німеччину, Італію та Японію. Що стосується Радянського Союзу, то ця держава, на думку А. Ціммерна, займала проміжне положення між цими двома категоріями [22, с.40]. У той же час, А. Ціммерн значною мірою критично ставився до німецького мілітаризму, як антиподу Британської Співдружності [11, с.39-45]. Цей гуманітарій відзначав, що головну роль, яку повинна виконувати Співдружність для історії сучасності, полягає у тому, щоб виконувати моралізаторську функцію, а не замінити собою існуючу систему національних держав [20,с.167]. Згідно із поглядами цього гуманітарія, Співдружність ефективно справлялася основними причинами війни, такими, що стало можливим "через те, чим вона являється, а саме багатонаціональною асоціацією людей на п'яти континентах" [15, с.7].

Іншу тему, яку розвиває А. Ціммерн, є доцільність освітнього процесу у сучасній історії. На думку А. Ціммерна, завдання дослідника історії сучасності полягає у спробі пристосуватися до змінюваних умов та допомогти реалізації учбового процесу через аналіз: "Наше основне завдання, як ми відчуваємо, є навчити людину підмічати, бачити світ, як він є, та збагнути для себе, яким чином нові умови створили нові проблеми" [21, с.17]. Розмірковуючи із приводу Німеччини, він зазначає, що те, що потрібно на даному етапі, – є первинно не захищати чи переулаштувати баланс сил, а ініціювати виховний процес [18, с.97].

Повернувшись в Оксфорд у 1930 р. у якості викладача, А. Ціммерн продовжував розглядати історію сучасності, як реалізацію етичного проекту, спрямованого на трансформацію моральних поглядів громадян держав. У своїй інаугуральній лекції на тему міжнародних відносин, читаної у Оксфорді у 1931 р., А. Ціммерн зазначає наступне: "Наш вибір лежить між спробою цивілізувати варварів та занедбати наше рідне місто [21, с.19].

Іншу проблему, притаманну історії сучасності, яку порушує цей історик у даній лекції, є процес інтеграції. Як і його колеги, А. Ціммерн наголошує на поглибленій інтеграції світу і його складових, що є результатом технологічних інновацій, більш специфічного зростання швидкості світових комунікацій тощо [21,с.13]. При цьому цей процес інтеграції є невідворотнім: "Непохитний закон... зробив нас членами політичної складової світу. Взаємозалежність є закон сучасного життя" [21, с.14 – 15].

Як відзначав А. Осандер, хоча концепції історії сучасності у А. Ціммерна перегукувалася із ідеями інших британських ліберально-ідеалістичних істориків сучасності, однак цей мислитель надав цим ідеям дещо іншого значення [24, с.417]. А. Ціммерн у своїй лекції, читаній у Берліні у грудні 1932 р., у діалектичному дусі пояснював, що зростаюча економічна взаємозалежність має подвійний ефект, роблячи війну все більше деструктивною та ірраціональною, а держави – все менш автономними. У зв'язку із цим лектор відзначив посилення світової фрагментації, як результат зростання ідеї національного самовизначення та істинності національного почуття [21, с.17]. Для А. Ціммерна це протиріччя означало, що індустріальна епоха лише ускладнила взаємовідносини між державами. У своєму знаменитій праці "Ліга Націй та управління законом" (1936 р.) цей історик пише, що, з однієї сторони, уряди змушені звертати увагу на часто значні та агресивні вимоги місцевій громадській думки, на якій була побудована їхня легітимність [18, с.291-292]. З іншої сторони, уряди змушені у той же час здійснювати взаємовід-

носини у зв'язку із безпрецедентним в історії комплексом взаємопов'язаних інтересів.

А. Ціммерн ставить запитання, що є рушійною силою взаємовідносин держав у сучасну епоху, на що отримує слідувачу відповідь: "Не одноманіття, а різноманіття, не договір, а конфронтація, не ідеал братства, а поштовхи та порції корпоративного існування" [21, с.17]. На додаток, це був продовжуваний та беззупинний процес, динаміка якого змушує брати до розгляду будь-які способи осягання світової історії та відносин між країнами. Як стверджував цей британський гуманітарій, сучасність є "ерою обміну" [21, с.26]. Це означало, що "ми фактично живемо в період міжвладдя" [18, с.278].

Сам А. Ціммерн розглядає кризу у сучасних відносинах між націями, як "зростаючу біль" (*Wachstumskrämpfe*) світової історії. Наприкінці 30-их років британський ліберальний ідеаліст усе більше знаходив приводів для розчарування у Версальському мирному договорі і його наслідках. Цей вчений у праці "Духовні цінності у світових відносинах" (1938 р.) меншою мірою захищав необхідність функціонування цієї міжнародної організації, і критикував погляди лобістів Ліги Націй, називаючи це "хрестовим походом за Лігу" [22, с.63]. Він готовий був визнати, що не існує підстав говорити про зміну "старого устрою" на новий, і додатковою освіченості не завадило би навіть "найбільш політично освіченим людям" [22, с.70].

У тому ж році у статті "Занепад міжнародних стандартів" цей британський ідеаліст відзначив, що усі три заповіді, у які він вірив, – християнство, міжнародне право та "наші англійські стандарти поведінки" більше не були ефективними [16, с.279-292]. Наголошення А. Ціммерна на необхідності довгострокового проекту міжнародної освіти зазнало невдачі, коли напередодні Другої світової війни було зрозуміло про неідеальність системи колективної безпеки в Європі.

Отже, можна погодитися із Дж. Марквеллом, що наукова спадщина А. Ціммерна займає значне місце при становленні дисципліни міжнародних відносин у міжвоєнний період [6, с.279 – 292]. Якщо інші британські ліберальні ідеалісти Н. Енджелл та Л. Вульф більше цікавилися емпіричними проблемами сучасності, то А. Ціммерн, з його академічним підходом, значної уваги приділяв спрямованості історичного процесу.

У поглядах цього мислителя на історію сучасності можна вбачати серединне положення, яке зайняв А. Ціммерн між визнанням політики "балансу сил" і "концерту великих держав", як політичної реальності, та розглядом ліберального інтернаціоналізму, як необхідного фактору в житті світової цивілізації. Не дивно, що П. Річ при характеристиці наукової спадщини цього теоретика схильний вживати термін "обережний ідеалізм" ("cautious idealism") [7, с.79].

Оптимальною моделлю для наслідування при творенні сучасної міжнародно-правової системи він вважав Британську Співдружність за аналогією із грецькою полісною системою, будучи свято відданим англо-саксонським цінностям. Саме останні служили постійним орієнтиром для цього ідеаліста при характеристиці історії сучасності. Оскільки він, будучи педагогом, був переконаний у здатності масової інтернаціональної освіти відкинути мілітаристські ідеї, то, звичайно, ця

освіта мала здійснюватися за англо-саксонськими етичними настановами.

А. Тойнбі вважає, що нездатність А. Ціммерна написати працю "Сучасна Співдружність" була трагедією, яку, згідно із цим істориком, "слід шукати у самому характері та темпераменті Альфреда" [1, с.339]. Однак, на нашу думку, А. Ціммерн, будучи об'єктивним істориком, так і не побачив передумов для того, щоб написати сучасну історію світової спільноти, за аналогією із Британською Співдружністю чи грецькими полісами, як інтегрованого взаємопов'язаного універсалу. Тому, цю обставину доцільно розглядати не у якості "індивідуальної трагедії", а скоріше трагедії усього міжвоєнного періоду в очах ліберального ідеаліста.

Список використаних джерел

1. Тойнби А. Дж. Пережитое. Мои встречи / Пер. С англ. М. Ф. Носова. – М.: Айрис-пресс, 2003. – 672 с. – (Библиотека истории и культуры).
2. Bull H. The Theory of International Politics 1919 – 1969 // The Aberystwyth Papers: international Politics 1919 – 1969 / [edited by B. Porter]. – L.: Oxford University Press, 1972. – С. 30 – 55.
3. Butler L. Leonard Woolf and the politics of reason in interwar Britain. A thesis submitted to the Department of History. In conformity with the requirements for the degree of Master of Arts. – K.: Kingston, Queen's University, 2010. – 88 с.
4. Carr E. H. The Twenty year's crisis 1919 – 1939: An Introduction to the study of foreign relations / Edward Hallet Carr. – N.-Y., 1962. – 244 с.
5. Griffiths M. Fifty Key Thinkers in International Relations // Martin Griffiths. – L. – N.-Y.: Routledge, 1999. – 281 с.
6. Markwell D. J. Sir Alfred Zimmern Revisited: Fifty Years On // Review of International Studies. – Cambridge: Cambridge University press. – T. 12, № 3. – С. 279 – 292.
7. Rich P. Alfred Zimmern's cautious Idealism: The League of Nations, International Education, and the Commonwealth / Thinkers of the Twenty Years' crisis: Interwar Idealism re-assessed / [edited Long D., and Wilson P.J.] – Oxford: Clarendon Press, 1995 – С. 79 – 100.
8. Rich P. Reinventing Peace: David Davies, Alfred Zimmern, and Liberal Internationalism in interwar Britain // International Relations. – L.: Sage Publications. – 2002. – Т. 16, № 1. – С. 117 – 133.
9. Toye J., Toye R. One World, Two Cultures? Alfred Zimmern, Julian Huxley and the Ideological Origins of UNESCO // History. The Journal of the Historical Association. – 2010. – С. 308 – 331.
10. Zimmern A. Capitalism and international Relations. – Oxford: Ruskin Colledge, 1917.
11. Zimmern A. German Culture and the British Commonwealth / War and democracy / [Seton-Watson R. W., Dover J. Wilson, Zimmern A., Greenwood A.J.]. – L.: Macmillan and Co., limited, 1915. – С. 348 – 384.
12. Zimmern A. Europe in convalescence. – London: Mills and Bull Limited, 1922. – 224 с.
13. Zimmern A. Nationality and government. – L.: Chatto & Windus, 1919 – 364 с.
14. Zimmern A. The British Commonwealth in the Post War World. – L.: Oxford University Press, 1926. – 32 с.
15. Zimmern A. The Commonwealth and the Collective Security System. – L.: Chattam House, 1934.
16. Zimmern A. The Decline of International Standards // International Affairs. – 1938. – Т. XVII. № 1. – С. 3 – 31.
17. Zimmern A. The Greek Commonwealth: Politics and Economics in Fifth-century Athens / A. Zimmern. – Oxford: Clarendon Press, 1911. – 454 с.
18. Zimmern A. The League of Nations and the Rule of Law. 1918 – 1935. – L.: Macmillan and Co., 1936. – 527 с.
19. Zimmern A. The Problem of Collective Security // Neutrality and Collective Security / [edited by Q. Wright]. – Chicago: University of Chicago Press, 1936. – С. 3 – 89.
20. Zimmern A. The Prospects of Democracy and Other Essays. – N.-Y.: Books for Libraries Press, 1929. – 374 с.
21. Zimmern A. The Study of International Relations. – Oxford: Clarendon Press, 1931. – 27 с.
22. Zimmern A. Spiritual Values in World Affairs. – Oxford: Clarendon Press, 1939. – 177 с.
23. Zimmern A. The Decline of International Standards // International Affairs. – 1938. – Т. XVII. № 1. – С. 3 – 31.
24. Osiander A. Rereading Early Twentieth-Century IR Theory: Idealism Revisited / International Studies Quarterly. – 1998. – № 42. – С. 409 – 432.

Надійшла до редколегії 29.01.13

Р. Ганцян, асп.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ИСТОРИЯ МИРОВОГО СООБЩЕСТВА В ИЗЛОЖЕНИИ А. ЦИММЕРНА

Впервые в отечественной историографии предпринята попытка осветить научное наследие британского гуманитария, историка современности и интернационалиста А. Циммерна. Установлена связь между древнегреческой историей, специалистом по которой был А. Циммерн, и современной историей, как особой формой реализации классических древнегреческих морально-этических постулатов.

Ключевые слова: А. Циммерн, современная история, мировое сообщество.

R. Hantsyan, Graduate stud.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

HISTORY OF THE WORLD COMMUNITY BY ALFRED ZIMMERN

For the first time in the national historiography it has been made attempts to highlight the scientific heritage of the British humanitarian, specialist in current history and internationalist A. Zimmern. It has been established connection between Greek history, a specialist in which positioned itself A. Zimmern, and modern history as a special form of classical Greek ethical postulates's realization.

Key words: A. Zimmern, current history, world community.

УДК 94 (73+5-11)+327"1989/1993"

Н. Городня, канд. іст. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ОСНОВНИ НАПРЯМКИ СХІДНОАЗІЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ США ЗА АДМІНІСТРАЦІЇ ДЖ.Г.У.БУША (1989–1993)

Аналізуються основні напрямки східноазійської політики США в умовах завершення "холодної війни" – поступовий перехід адміністрації Дж.Г.У.Буша від стратегії "стримування" до "колективного залучення" на регіональному рівні, заходи з інтеграції США в регіональну економіку Східної Азії, політика на Корейському півострові, розвиток двосторонніх відносин США з Японією і Китаєм.

Ключові слова: адміністрація Дж.Г.У.Буша, зовнішня політика США, Східна Азія

Завершення "холодної війни" призвело до суттєвих змін у східноазійській політиці США, що відповідало фундаментальним змінам в системі міжнародних відносин і глобальному балансі сил. Окремі аспекти східноазійської політики США в період завершення "холодної війни" знайшли відображення в працях вітчизняних дослідників М.Тарана, О.Шевчука, І.Погорелової, І. Семеніста, ін. [1], включаючи автора даної статті [2], проте її цілісний аналіз не став предметом дослідження вітчизняних істориків. Метою даної статті є аналіз основних напрямків східноазійської політики США за першої постбіполярної адміністрації Дж.Г.У.Буша (1989-1993).

Кардинальні зміни безпекового середовища в Східній Азії, що стали результатом завершення біполярного протистояння, мали наслідком втрату доцільності стратегії стримування комунізму, що лежала в основі східноазійської політики США з часу завершення Другої світової війни. Виникла необхідність адаптації безпекових альянсів США до нових умов, розвитку нових довготермінових стратегій впливу на традиційні й нетрадиційні проблеми безпеки. Отримавши в спадок від попереднього уряду подвійний дефіцит – торгівлі й федерального бюджету, адміністрація Буша намагалася зменшити військові витрати США й скоротити військову присутність у Східній Азії. Прикладом більш гнучкої угоди з регіональними державами в сфері безпеки, на противагу військово-політичним альянсам періоду "холодної війни", став Меморандум порозуміння між США і Сінгапуром (1990 р.). У вересні 1991 р. Вашингтон оголосив рішення про ліквідацію ядерної тактичної зброї з надводних суден США в АТР, в жовтні 1991 р. – про виведення ядерної зброї з Республіки Корея до квітня 1992 р. Після припинення присутності СРСР у В'єтнамі на базі в Камрані (січень 1990 р.), в 1991-1992 рр. закрито американські бази на Філіппінах. До грудня 1992 р. планувалося вивести зі Східної Азії понад 15 тис. чол. військового персоналу США [3].

Водночас адміністрація Буша розуміла важливість збереження впевненості союзних і дружніх до США держав у їх надійності як гаранта регіональної безпеки, уникнення враження про зменшення їх зобов'язань, що могло призвести до вакууму влади з перспективою його заповнення іншим регіональним лідером. Вашингтон вивчав також можливість поступової інтеграції колишніх противників до нового світового порядку. Доповіді зі стратегії національної безпеки США 1991 і 1993 рр. наголошували на потребі обережного, добре спланованого переходу від стратегії "стримування" до "колективного залучення" на регіональній основі [4].

Розробка доповідей зі стратегії національної безпеки за адміністрації Дж. Буша свідчить про відсутність консенсусу властей стосовно цілей, принципів і методів реалізації зовнішньої політики. За аналізом Д.Снайдера [5], члена апарату Національної ради безпеки США в адміністраціях Р.Рейгана і Дж. Буша, виконавча влада не здійснювала довготривалого планування зовнішньої політики на ґрунтовній систематичній основі. Воно було епізодичним і стосувалося реагування на конкретні події. Значний вплив на розробку стратегії мала не лише стрімка зміна міжнародної ситуації, але й внутрішня атмосфера, що характеризувалася складними взаємовідносинами між Президентом і Конгресом, конкуренцією між партіями й угрупованнями всередині них, між різними відомствами, агентствами тощо. Процес розробки і узгодження зовнішньополітичної стратегії, впродовж якого відбувалося вироблення консенсусу, тривав місяцями.

За свідченням держсекретаря Дж.Бейкера [6], Східна Азія не була серед пріоритетів зовнішньої політики адміністрації Дж.Г.У.Буша. Пріоритетними завданнями в цей час були: досягнення консенсусу з політики щодо Нікарагуа й Сан-Сальвадора, що мало ключове значення для відновлення співробітництва між республіканською адміністрацією й лідерами Демократичної партії в Конгресі з питань зовнішньої політики; забезпе-